

**VENÄJÄN VALLANKUMOUKSELLISEN
SOSIALIDEMOKRATIAN
ULKOMAISEN LIIGAN
II EDUSTAJAKOKOUS²¹**

LOKAKUUN 13—18 (26—31) p:nä 1903

*Julkaistu tammikuussa 1904 kirjassa:
„Venäjän vallankumouksellisen sosiati-
demokratian ulkomaisen liigan
II sääntömääräisen edustaja-
kokouksen pöytäkirjat“. Geneve*

*Julkaistaan „Pöytäkirjojen“
tekstin mukaan*

I

ENNAKKOHUOMAUTUKSIA SELOSTUKSEEN VSDTP:n
II EDUSTAJAKOKOUKSESTA LOKAKUUN 13 (26) p:nä

I

Lenin tekee ennakkohuomautuksia selostukseensa. Ehdotan ensinnäkin säilyttämään edustajakokouksessa käytetyt salanimet, sillä olen niihin kovin tottunut ja minun on helppompaa käyttää niitä kuin joka kerta miettiä, mistä järjestöstä edustaja oli. Toiseksi aion kosketella myös „Iskra” järjestön neuvotteluja, joita pidettiin edustajakokouksen istuntojen väliaikoina niin sanoakseni yksityistietä. Mielestäni näin voidaan tehdä ensinnäkin siksi, että Liiga oli „Iskra” järjestön ulkomainen osasto, toiseksi siksi, että „Iskra” järjestö on nyt laskettu hajalle, kolmanneksi siksi, että ilman noita tietoja minun on vaikeampi selittää puolueen edustajakokouksen tapahtumien todellista merkitystä.

II

Tov. Martov vastustaa „Iskra” järjestön yksityisneuvottelujen koskettelemista, koska niistä ei pidetty pöytäkirjoja, mutta eihän nyt ole vielä puolueen edustajakokouksenkaan pöytäkirjoja, joten en voi myöskään niihin vedota. Mutta tov. Martovhan on täällä läsnä; hän voi tehdä oikaisuja, jos pääsee pujahtamaan joitakin epätarkkuuksia. Jos „Iskran” yksityisneuvotteluilla on merkitystä asialle, niin tuon ne esiin laajemmankin yleisön edessä — joka tapauksessa tov. Martoville ei niiden salaaminen onnistu („Oho!”). Minä muistan mainiosti, ketä en laskenut noihin neuvotteluihin ja kuka niistä poistui, ja siitä minä tulen puhumaan paljon. Virheitä voi tietenkin tulla, ja kaikkea en voi mieleeni palauttaa. Tärkeintä on henkilöiden poliittinen ryhmittäminen. Jokaisen eri äänestyksen suhteen voin sen muistaa

tietenkin vain likipitäen, mutta yleensä se on minulle aivan selvä. Asialle ei ole eduksi salata Liigalta sitä, mikä koskee jo hajalle laskettua „Iskra” järjestöä ja mikä on jo puolueen tiedossa. Mitä tulee pöytäkirjoissa käytettyihin salanimiin, niin ne ovat tietysti parempia, mutta en ole lukenut pöytäkirjoja ja siksi en noita nimiä tunne.

III

Tov. Martov pelkää, että puhuttaessa „Iskran” yksityisneuvotteluista voidaan joutua juorujen alalle. En aikunut kosketella juorujen alaa, ja „saadaanpa nähdä”, kuka onnistuu pysymään periaatteellisen kiistan tasolla ja kenen on laskeuduttava tuolle synkälle alalle („Oho!”). „Saadaanpa nähdä”, „saadaanpa nähdä”! Katson itseni täysin vapaaksi koskettelemaan toimituksen neuvotteluja, eikä minulla ole mitään sitä vastaan, jos tov. Martovkin tulee niitä koskettelemaan, mutta minun täytyy kuitenkin huomauttaa, että edustajakokouksen aikana meillä ei ollut kertaakaan erityistä toimituskokousta.

IV

Selostukseni perustarkoituksena on todistaa, että tov. Martov erehtyi, mutta hänen vihjauksessaan tov. Plehanovin suhteen minä näen aivan toista. Palautan mieleen puolueen edustajakokouksessa erään seikan johdosta lausumani sanat: „minkälaisen suuttumuksen myrskyn herättävätkään tavallisesti ne henkilöt, jotka puhuvat komissiossa yhtä, mutta istunnossa toista”*. Sellaiseen käyttäytymiseen viittaaminen ei merkitse enää poliittisen käyttäytymisen käsittelyä, vaan henkilöllisyyteen tarttumista. P. B. Axelrodin ilmoituksen suhteen taas, että X. matkusti pois asioista aivan tietämättömänä, voin sanoa, että se ei ole lainkaan totta. Hän itse kirjoitti minulle kirjeen, jossa ilmoitti minulle, että hänen mielestään koko tuossa jakaantumisessa on paljon persoonallista ja vähän periaatteellista. Siitä teen johtopäätöksen, että hän oli jo saanut tietää. Ja hänen pyynnöstään lausua mielipiteeni edustajakokouksen johdosta minullakin on ollut tilaisuus kirjoittaa hänelle useampaan kertaan.

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 468. *Toim.*

2

SELOSTUS VSDTP:n II EDUSTAJAKOKOUKSESTA
LOKAKUUN 14 (27) pnä

Ennen selostukseen siirtymistä Lenin puhuu edellisen istunnon keskusteluista, kysymyksestä, missä määrin voidaan kosketella iskralaisten yksityisneuvotteluja, joita pidettiin puolueen edustajakokouksen aikana. Edustajakokouksen eilisen päätöksen hän tulkitsee siinä mielessä, että pöytäkirjoihin merkitsemättömiä asioita selostajien on kosketeltava vain minimaalisesti, ja siksi, kertoessaan „Iskra” järjestön jäsenten kokouksista, hän aikoo kosketella vain äänestyksen tuloksia.

Tämän johdannon jälkeen hän ryhtyy kertomaan puolueen edustajakokousta välittömästi edeltäneestä kaudesta. Organisaatiokomiteassa, jonka tehtävänä oli edustajakokouksen valmistelu, olivat vallitsevina iskralaiset, ja sen toiminta tapahtui nimenomaan iskralaiseen suuntaan. Mutta jo edustajakokouksen valmistelemisen aikana kävi ilmi, että Organisaatiokomiteassa oltiin kaukana täydellisestä yhtenäisyydestä. Ennen kaikkea sen kokoonpanoon kuului bundilainen, joka pyrki käyttämään kaikkia aiheita jarruttaakseen iskralaissuuntaisen edustajakokouksen koollekutsuamista; tämä Organisaatiokomitean jäsen ajoi aina omaa linjaansa. Organisaatiokomiteassa oli vielä kaksi „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsentä; vaikka he lukivatkin itsensä iskralaisiksi ja jopa ilmoittivat „Iskraan” liittymisestään, josta käytiin hyvin kauan neuvotteluja, niin heitä ei kuitenkaan voitu tunnustaa täydellisesti sellaisiksi. Vihdoin niiden iskralaistenkaan keskuudessa, jotka kuuluivat Organisaatiokomiteaan, ei ollut täydellistä yhtenäisyyttä, heidän itsensä välillä oli erimielisyyksiä. Tärkeää on panna merkille vielä Organisaatiokomitean päätös imperatiivisista mandateista. Tämä kysymys heräsi kauan ennen edustajakokousta

ja ratkaistiin siinä mielessä, että imperatiiviset mandaatit täytyy peruuttaa. Samassa mielessä ja mitä päättäväisimmin esiintyi tästä kysymyksestä myöskin toimitus. Tämä päätös ulotettiin myös sitä itseään koskevaksi. Päätettiin, että edustajakokouksessa, joka on puolueen korkein instanssi, ei puolueen minkään jäsenen, kuin myöskään toimituksen jäsenen, tule pitää itseään sidottuna mihinkään velvoitukseen hänet lähettäneen järjestön edessä. Tätä päätöstä silmälläpitäen minä laadinkin edustajakokouksen Tagesordnungin* luonnoksen selityksineen, jonka päätin esittää edustajakokoukselle omassa nimessäni. Tässä luonnoksessa, sen 23. kohdan yhteydessä, oli tehty marginaalille merkintä kolmen henkilön valitsemisesta toimitukseen ja Keskuskomiteaan. Tähän kohtaan liittyy vielä eräs seikka. Kun toimitukseen kuului 6 henkilöä, niin yhteisestä suostumuksesta päätettiin, että siinä tapauksessa, jos edustajakokouksen aikana joudutaan kutsumaan koolle toimituksen neuvottelu ja äänet jakaantuvat tasan, niin neuvotteluun kutsutaan tov. Pavlovitsh, jolla tulee olemaan päätösvaltainen ääni.

Edustajat alkoivat saapua jo kauan ennen edustajakokouksen alkamista. Organisaatiokomitea järjesti heille mahdollisuuden tutustua ennakolta toimitukseen. On aivan luonnollista, että iskralaiset halusivat tulla edustajakokoukseen solidaarisina, yhtä köyttä vetävinä, ja siinä tarkoituksessa käytiin saapuvien edustajain kanssa yksityiskeskusteluja sekä järjestettiin myös kokouksia yksimielisyyden aikaansaamiseksi katsantokannoissa. Eräiden edustajain fysionomia tuli näissä kokouksissa selville riittävän tarkkaan. Esimerkiksi eräässä sellaisessa kokouksessa, kun olin pitänyt referaatin kansallisuuskysymyksestä²², vuoriteollisuusseudun edustaja puhui PPS:n²³ hengessä ilmaisten yleensä katsomusten ääretöntä sekavuutta.

Siten olivat asiat edustajakokouksen edellä.

Nyt selitän, minkä vuoksi minä osoittauduin ainoaksi edustajaksi Liigasta, vaikka tämä viimeksi mainittu valitsi kaksi. Osoittautui, että „Iskran” Venäjän-järjestöstä, jonka myös piti lähettää kaksi edustajaa, ei edustajakokoukseen saapunut yhtään. Siksi edustajakokouksen alkamisen edellä pidetyssä iskralaisten kokouksessa päätettiin, että toinen

* — päiväjärjestyksen. *Toim.*

Liigan valitsemasta kahdesta edustajasta kieltäytyisi mandaatistaan luovuttaen sen toiselle edustajalle, mutta itse esiintyisi „Iskra” järjestön edustajana ja ottaisi itselleen sen kaksi mandaattia pitäen silmällä sitä, että siinä tapauksessa, jos Venäjältä saapuu valittu edustaja, hän luovuttaa tälle „Iskra” järjestön toisen mandaatin. Liigan osuuden vähäisyyden vuoksi sekä minä että Martov halusimme luonnollisesti olla edustajana „Iskra” järjestöstä. Tämän kiistan me ratkaisimme heittämällä arpaa.

Ensimmäinen ennakkokysymys — edustajakokouksen byroon valinnasta — aiheutti jonkinlaista, joskin vähäistä, erimielisyyttä minun ja Martovin välillä. Viimeksi mainittu vaati valitsemaan 9 henkilöä, sisällyttäen tähän lukuun jopa bundilaisenkin. Minä taas katsoin välttämättömäksi sellaisen byroon valitsemisen, joka voisi toteuttaa lujaa ja varmaa politiikkaa ja kykenisi tarpeen vaatiessa jopa soveltamaan niin sanottua „rautaista kättä”. Valittiin: Plehanov, Lenin ja Pavlovitsh.

Viiden bundilaisen ohella edustajakokouksessa oli kaksi edustajaa Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisesta liitosta ja pietarilaisen „Taisteluliiton” edustaja, joka äänesti melkein aina heidän kanssaan. Nämä henkilöt pitkittivät kovasti keskusteluja heti alusta pitäen. Jo yksistään edustajakokouksen työjärjestys otti tavattoman paljon aikaa. Bundin paikasta puolueessa käytiin loputtomia kiistoja, jotka jatkuivat monen istunnon ajan. Samanlaista ajanhukkaa aiheutti bundilainen, joka oli joutunut mandaatteja tarkastavaan valiokuntaan. Hän harjoitti joka askeleella jarrutusta, ainoassakaan kysymyksessä hän ei ollut yhtä mieltä tämän valiokunnan muiden jäsenten kanssa, johon minäkin kuuluin, ja jäi alituisesti „omalle kannalleen”. Huomautukseen, että edustajakokous voi siten pitkistyä, bundilainen vastasi, että „pitkistyköön vain”, ja ilmaisi olevansa valmis istumaan valiokunnassa kuinka kauan hyvänsä. Mandaattien tarkastustyöt saatiin lopetetuksi vasta myöhään jälkeen puolen yön.

Jo edustajakokouksen ensimmäisinä istuntopäivinä tapahtui välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi. Sen laatiman ohjesäännön mukaan edustajakokoukseen voitiin kutsua neuvottelevalla äänioikeudella vain „puolueen huomattavia toimihenkilöitä”; mandaatteja tarkastava valiokunta hylkäsi „Borba” ryhmän pyynnön, että sen sallittaisiin antaa

mandaatti. Tässä valiokunnassa oli kaksi Organisaatiokomitean jäsentä, jotka vastustivat jyrkästi „Borba” ryhmän edustajan päästämistä edustajakokoukseen. Kun valiokunnan selostaja ilmoitti edustajakokoukselle tuon päätöksen, niin syntyi pitkälinen väittely päästämisen „puolesta” ja sitä „vastaan”, ja tällöin eräs iskralainen lausui mielipiteen, ettei „Borba” ryhmän edustajaa pidä kutsua edustajakokoukseen lainkaan, koska tuo ryhmä oli harrastanut vain juonittelua, yrittänyt tunkeutua jokaiseen rakoon, aiheuttanut kaikkialla eripuraisuutta j.n.e. (T r o t s k i: „Turhaan olette mainitsematta puhujan nimeä,— puhuja olin minä”. P. A x e l r o d: „Referentti ei nähtävästi katso sitä itselleen edulliseksi”.) Todellakin, se oli tov. Trotski, joka luonnehti „Borba” ryhmää niin jyrkästi. Kun kiista „Borba” ryhmän edustajan päästämisestä edustajakokoukseen oli kiihkeimmillään, eräs „Juzhnyi rabotshin” edustaja, joka oli myöhästynyt edustajakokoukseen ja vasta silloin saapunut sinne, pyysi kokousta ottamaan viiden minuutin väliajan, jotta hän olisi voinut tutustua kaikkiin väittelyn alaista kysymystä koskeviin seikkoihin. Kun tuo väliaika luvattiin, niin Organisaatiokomitean jäsenet järjestivät neuvottelun siinä samassa huoneessa ikkunan ääressä. Täytyy sanoa, että jo ennen edustajakokouksen alkamista erällä Organisaatiokomitean jäsenillä oli jonkinlaista tyytymättömyyttä toimitusta kohtaan. Niinpä Bundin edustaja Organisaatiokomiteassa oli kovin kuohuksissaan siitä, että toimitus oli merkinnyt 500 markan lahjoituksensa Saksan sosialidemokraateille vaaleja varten lähetetyksi itsensä ja Organisaatiokomitean nimessä saamatta siihen ensin lupaa viimeksi mainitulta. Tuossa viattomassa teossa, joka on täysin luonnollinen, kun pikainen yhteydenotto Venäjällä oleviin tovereihin on mahdollon, bundilainen näki osoituksen siitä, että ulkomailla oleskeleva toimitus käyttää Organisaatiokomitean nimeä siltä lupaa kysymättä. Organisaatiokomiteassa esitettiin ehdotuskin antaa siitä toimitukselle muistutus, joka annettiin, kun bundilaiseen yhtyi tov. NN, „Iskra” järjestön jäsen. Kun ilmoitin siitä Martoville, niin hän vihastui kovin ja sanoi, että se on „halpamaista”. (M a r t o v: „Ei se niin ollut, „halpamaisuus”-sanaa minä en käyttänyt”.) Tarkkaa sanontaa en muista. Martov vielä lisäsi, että hän „ei jätä asiaa tähän”. Minä taas vakuuttelin hänelle, ettei se ole niin tärkeää ja että on parempi olla vaiti antamatta tuolle väli-

kohtaukselle merkitystä. Kun ikkunan ääressä tapahtunut Organisaatiokomitean neuvottelu päättyi, niin tov. Pavlovitsh, joka kuului Organisaatiokomiteaan, ilmoitti byroon kahdelle muulle jäsenelle, että „Juzhnyi rabotshin” myöhästyneen edustajan, joka myös kuului Organisaatiokomiteaan, ehdotuksesta oli päätetty äänten enemmistöllä, häntä, Pavlovitshia, lukuunottamatta, kutsua edustajakokoukseen „Borba” ryhmän edustaja Rjazanov neuvottelevalla ääni-oikeudella. Tov. Pavlovitsh oli vastustanut jyrkästi tuota päätöstä ja imperatiivisten mandaattien puuttuessa katsoi itsellään olevan oikeuden esittää edustajakokouksessa vastalauseensa sellaista päätöstä vastaan. Meitä byroon jäseniä sekä toimitusta ja muita iskralaisia tuo Organisaatiokomitean päätös kuohutti kovasti. Organisaatiokomitean jäsen tov. NN, josta jo mainitsin, oli mandaatteja tarkastavan valiokunnan istunnossa itekin vastustanut „Borba” ryhmän edustajan päästämistä edustajakokoukseen; mutta nyt, OK:n neuvottelussa, hän päinvastoin suostui tuon edustajan kutsumiseen. Nyt hän itse uitti Rjazanovia edustajakokoukseen. Me osoitauduimme siten joutuneemme ansaan. Silloin me päätimme ryhtyä tarmokkaaseen taisteluun tuota OK:n kuohuttavaa päätöstä vastaan. Sitä vastaan puhuivat monet. Minä sanoin puheessani sen johdosta seuraavaa: „minkä suuttumuksen myrskyn aiheuttavatkaan eurooppalaisissa kongresseissa ne henkilöt, jotka puhuvat valiokunnissa yhtä, mutta edustajakokouksessa toista”. Näin sanoessani tarkoitin „Iskra” järjestön jäsentä NN:ää. Kun tov. Pavlovitsh ilmoitti edustajakokoukselle vastalauseestaan tuota OK:n päätöstä vastaan, niin sen jäsen „Juzhnyi rabotshista” katsoi sen kurinrikkomiseksi, hajoitusotteeksi j.n.e. ja vaati edustajakokoukselta tov. Pavlovitshille asianmukaista rangaistusta sellaisesta menettelystä. Mutta me löimme hajalle kaikki nuo perustelut. Organisaatiokomitean enemmistö osoittautui voitetuksi. Hyväksyttiin päätöslauselma, että kollegiona OK:lla ei ole oikeutta vaikuttaa edustajakokouksen kokoonpanoon sen jälkeen, kun edustajakokous on valinnut mandaatteja tarkastavan valiokunnan. Ehdotus Rjazanovin kutumisesta hylättiin. Mutta olen edustajakokouksen jälkeenkin joutunut kuulemaan eräiltä iskralaisilta epäilyksiä, miksipä „Borban” jäsentä ei olisi voitu laskea edustajakokoukseen. (De u t s c h: „Niinhän minä sanoin edustajakokouksessakin”.) Aivan oikein, ja

muissakaan kysymyksissä, joista tulen vielä puhumaan, тов. Deutsch ei aina äänestänyt kaikkien iskralaisten kanssa, esimerkiksi kielten tasa-arvoisuuden kysymyksessä. Eräät iskralaiset lausuvat nykyään sellaisiakin mitä kummallisimpia mielipiteitä, että Keskuskomitean pitäisi muka heijastaa toiminnassaan kaikenlaisia puolueessa ilmeneviä horjumisia ja primitiivisiä katsomuksia. Samaan tapaan puhuivat eräät heikot, horjuvat iskralaiset myös edustajakokouksessa. Näin muodoin osoittautuu, että se mielipide, että kaikki iskralaisiksi lukeutuneet olisivat sellaisia todellisuudessaakin, on kokonaan väärä. On iskralaisia, jotka häpeilevät jopa nimittääkin itseään iskralaisiksi, se on tosiasia. On iskralaisia, jotka taistelevat „Iskraa” vastaan, asettavat sille kaikenlaisia esteitä ja jarruttavat sen toimintaa. „Iskra” on tullut kansanomaiseksi, iskralaiseksi itseään nimittäminen on tullut muotiin, mutta se ei estä monia jäämästä siksi, mitä he olivat aikaisemmin, ennen kuin monet komiteat olivat tunnustaneet „Iskran”. Sellaiset epäluotettavat iskralaiset ovat tuottaneet „Iskralle” paljon vahinkoa. Kunpa he taistelisivatkin sitä vastaan suoraan, avoimesti... Mutta ei, he toimivat salakähmää, nurkan takaa, huomaamattomasti, salaa.

Puolueen edustajakokouksen Tagesordnungin toinen kohta oli omistettu puolueen ohjelmalle. „Rabotsheje Delon” kannattajat, bundilaiset ja muut erilliset edustajat, joita alettiin edustajakokouksen aikana nimittää „suoksi”, harjoittivat uskomatonta jarrutusta. Keskustelut ohjelmasta pitkistyivät tavattomasti. Yksistään Akimov esitti useita kymmeniä korjausehdotuksia. Kiisteltiin kirjaimellisesti erillisistä sanoista, eri sidesanojen käyttämisestä. Eräs bundilainen, joka kuului ohjelmaluonnosta käsittelevään valiokuntaan, kysyi täydellä syyllä, — kenen ohjelmaluonnosta me käsittelemme, „Iskran” toimituksen ehdottamaa vaiko Akimovin esittämää? — niin monia korjausehdotuksia piti pohtia. Nuo korjausehdotukset olivat mitättömiä, ja ohjelma hyväksyttiin ilman vähänkään vakavampia muutoksia; mutta kuitenkin siitä käydyt keskustelut ottivat noin 20 istuntoa. Niin tuottamatonta oli edustajakokouksen työ sen opposition vuoksi, jonka sille järjestivät erilaiset anti-iskralaiset ja quasi*-iskralaiset ainekset.

* — näennäisesti. *Toim.*

Toisena suurena välikohtauksena, joka tapahtui edustajakokouksessa OK:n välikohtauksen jälkeen, oli välikohtaus kielten tasa-arvoisuudesta eli, niinkuin sitä ironisesti nimitettiin edustajakokouksessa, „kielten vapaudesta”. (M a r t o v: „Eli „aaseista””. N a u r u a.) Niin, myös „aaseista”. Asia oli nimittäin seuraava. Puolueen ohjelman luonnoksessa puhutaan kaikkien kansalaisten tasa-arvoisuudesta sukupuolesta, kansallisuudesta, uskontunnuksesta y.m. riippumatta. Bundilaiset eivät tähän tyytyneet, vaan alkoivat vaatia, että ohjelmaan otettaisiin jokaisen kansallisuuden oikeus opiskella omalla kielellään ja myöskin käyttää sitä kääntyessään erilaisten yhteiskunnallisten ja valtion laitosten puoleen. Vastaukseksi eräälle monisanaiselle bundilaiselle, joka esimerkin vuoksi mainitsi valtion hevossiitoslaitoksen, tov. Plehanov huomautti, että hevossiitoslaitoksesta ei voi olla puhe, koska hevoset eivät puhu, „puhuvat vain aasit”. Bundilaiset pahastuivat siitä katsoen nähtävästi tuon pilan tarkoittavan heitä.

Kahtiajakaantuminen ilmeni kerran kielten tasa-arvoisuutta koskevassa kysymyksessä. Bundilaisten, rabshejedelolaisten ja „suon” lisäksi puhuivat „kielten vapauden” puolesta myös eräät iskralaiset. Äänestyksillään tästä kysymyksestä tov. Deutsch herätti meissä ihmettelyä, kuohuntaa, suuttumusta y.m.; hän milloin pidättäytyi, milloin taas äänesti meitä vastaan. Loppujen lopuksi tämä kysymys ratkaistiin sovinnollisesti ja yksimielisesti.

Ylipäänsä kaikki iskralaiset esiintyivät edustajakokouksen ensipuoliskon aikana yksissä tuumin. Bundilaiset sanoivat, että heitä vastassa oli salaliitto. Eräs bundilainen luonnehti puheessaan edustajakokousta „kiinteäksi enemmistöksi”. Vastaukseksi siihen minä lausuin toivomuksen, että koko puolueemme muuttuisi pelkäksi kiinteäksi enemmistöksi.

Aivan toisenlaisen kuvan antaa edustajakokouksen jälkipuolisko. Niihin aikoihin alkoi Martovin historiallinen käänös. Välillämme ilmenneet erimielisyydet eivät olleet lainkaan vähäpätöisiä. Ne johtuivat Martovin väärästä nykytilanteen arvioinnista. Tov. Martov poikkesi siltä linjalta, jota hän oli alussa kulkenut.

Tagesordnungin viides pykälä oli omistettu säännöille. Sääntöjen ensimmäisen pykälän johdosta syntyi minun ja Martovin välillä kiistaa jo valiokunnassa. Puolustimme erilaisia sanamuotoja. Kun minä ehdotin, että puolueen

jäseneksi tunnustetaan se, joka hyväksyen puolueen ohjelman ja tukien puoluetta aineellisesti kuuluu johonkin puoluejärjestykseen, niin Martov katsoi riittäväksi kahden ensimmäisen ehdon lisäksi työskentelyn jonkin puoluejärjestyksen valvonnan alaisena. Minä puolustin omaa sanamuotoani ja osoitin, että muuta määritelmää puolueen jäsenestä me emme voi antaa perääntymättä sentralismin periaatteesta. Kun puolueen jäseneksi tunnustetaan henkilö, joka ei kuulu mihinkään puoluejärjestykseen, niin se merkitsee puolueen kaikkinaisen valvonnan vastustamista. Tässä Martov esitti uuden periaatteen, joka oli kokonaan ristiriidassa „Iskran” periaatteiden kanssa. Martovin sanamuoto laajensi puolueen puitteita. Hän vetosi siihen, että puolueemme pitää olla joukkopuolue. Hän avasi ovet selkoselälleen kaikenlaisille opportunisteille, laajensi puolueen puitteita täydelliseen epämääräisyyteen asti. Mutta meidän oloissamme siinä on suuri vaara, sillä rajan vetäminen vallankumouksellisen ja suunsoittajan välille on hyvin vaikeata; sen vuoksi meidän piti supistaa puolue-käsitettä. Martovin virhe oli siinä, että hän avasi puolueen ovet selälleen jokaiselle satunnaiselle henkilölle, vaikka oli ilmennyt, että jopa edustajakokouksessakin kokonainen kolmannes kuului väijyviin. Martov ilmaisi tässä tapauksessa opportunistia. Hänen sanamuotonsa toi sääntöihin väärän soinnun: puolueen jokaisen jäsenen täytyy olla järjestön valvonnan alainen siten, että Keskuskomitealla olisi mahdollisuus päästä kosketukseen joka ikisen puolueenjäsenen kanssa. Minun sanamuotoni kannusti järjestymiseen. Tov. Martov madalsi käsitettä „puolueen jäsen”, mutta minun mielestäni sen täytyy olla korkea, hyvin korkea. Martovin puolelle siirtyivät „Rabotsheje Delo”, Bund ja „suo”, joiden avulla hän vei läpi sääntöjen ensimmäisen pykälän.

Silloin Martov alkoi puhua „häpäisevistä huhuista”, joita hänestä levitellään. Maininnoissa siitä, kenen kanssa Martov osoittautui olevan liitossa, ei ollut mitään loukkaavaa. Minä itse jouduin samanlaisten soimausten alaiseksi, kun osoittauduin olleeni liitossa tov. Bruckerin kanssa. Enkä minä lainkaan loukkaantunut siitä, kun Martov lähetti minulle kirjelapun, jossa sanoi: „katso, kuka kanssasi äänestää”. Liittoni Bruckerin kanssa oli tosin tilapäinen ja satunnainen. Mutta Martovin liitto Bundin kanssa osoittautui kestäväksi. Minä vastustin Martovin sanamuotoa, koska se oli

Versumpfung *. Varoitin Martovia siitä, ja meidän vastustajamme, kulkien yhtenä miehenä Martovin mukana, havainnollistivat kaunopuheisesti tuota virhettä. Mutta vaarallista ei ole se, että Martov joutui suohon, vaan se, että jouduttuaan siihen sattumalta hän ei pyrkinyt pääsemään siitä pois, vaan vajosi siihen yhä syvemmälle. Bundilaiset tunsivat tullessaan tilanteen herroiksi ja painoivat puolueen sääntöihin oman leimansa.

Edustajakokouksen jälkipuoliskon aikana muodostui samoin kiinteä enemmistö, mutta se oli jo kokoomus, jonka muodostivat martovilaiset plus „suo” plus kiinteä vähemmistö „Rabotsheje Delosta” ja Bundista. Ja tuo kiinteä enemmistö oli iskralaisia vastaan. Nähdessään iskralaisten keskuudessa eripuraisuutta eräs bundilainen sanoi: „On mieluisaa kiistellä, kun johtajat tappelevat”. En ymmärrä, miksi Bund poistui tuollaisen asiantilan vallitessa. Se osoitautui tilanteen herraksi ja olisi voinut viedä läpi paljonkin. Todennäköisintä on, että sillä oli imperatiivinen mandaatti.

Sen jälkeen, kun sääntöjen ensimmäinen pykälä oli pilattu, meidän piti sitoa rikottu astia mahdollisimman tiukasti, kaksinkertaisella solmulla. Meillä heräsi luonnollisesti epäily, että meitä yritetään väijyä, pettää. Sen vuoksi täytyi ottaa käytäntöön keskinäinen keskustelinten kooptaatio, jotta puolueelle olisi turvattu niiden toiminnan yhtenäisyys. Tästä kysymyksestä syntyi jälleen taistelu. Täytyi tehdä niin, ettei III edustajakokoukseen tullessa voisi toistua se sama, mikä tapahtui Organisaatiokomitean kanssa. Piti muodostaa johdonmukainen, rehellinen iskralainen ministeriö. Tämän kohdan käsittelyssä me jouduimme taas alakynteen. Keskustelinten keskinäistä kooptaatiota koskeva kohta lyötiin myttyyn. „Suon” tukeman Martovin virhe tuli esiin vieläkin räikeämmin. Siitä hetkestä kokoomus muodostui täydelliseksi, ja tappion uhkaamina meidän oli ladattava pyssymme kaksinkertaisilla panoksilla. Bund ja „Rabotsheje Delo” istuivat ja ratkaisivat äänillään edustajakokouksen kohtaloa. Siitä aiheutui sitkeä ja ankara taistelu.

Siirtykäämme nyt tarkastelemaan „Iskra” järjestön yksityisneuvotteluja. Noissa neuvotteluissa me käsitelimme pääasiallisesti Keskuskomitean kokoonpanoa koskevaa kysymystä. „Iskra” järjestön kaikkien neljän neuvottelun aikana

* — suomalainen. *Toim.*

käytiin väittelyä tov. NN:stä, jolle osa iskralaisista halusi antaa poliittisen epäluottamuslauseen, mutta ei lainkaan tämän sanan kirjaimellisessa mielessä, sillä kukaan ei asettanut NN:n syyksi kerrassaan mitään häpäisevää, vaan NN:n iskralaiseen ministeriöön kelvollisuuden erikoisessa merkityksessä; siitä käytiin vimmatuista otteluja. Kuudentoista viimeisessä neuvottelussa 9 henkeä esiintyi NN:ää vastaan, 4 — puolesta, muut pidättäytyivät. Samassa neuvottelussa ratkaistiin kysymys siitä, millaisessa kokouksessa viemme nyt läpi ministeriömme.

Martov ja minä esitimme erilaisia „kolmikkoja”, mutta emme voineet päästä niistä yksimielisyyteen. Haluamatta hajoittaa ääniä edustajakokouksessa me päätimme esittää kompromissilistan. Menimme kaikenlaisiin myönnytyksiin: minä suostuin ehdokaslistaan, jossa oli kaksi martovilaista. Vähemmistö ei siihen suostunut. „Juzhnyi rabotshin” jäsen ei muuten halunnut olla meidän ehdokaslistallamme, mutta samanaikaisesti suostui olemaan martovilaisten listalla. „Juzhnyi rabotshi” — sivullinen aines — ratkaisi kysymyksen Keskuskomiteasta. Iskralaisten jakaannuttua meidän oli koottava aatetoverimme, ja me aloitimme kiihkeän agitaktion. Bundin odottamaton poistuminen muutti heti koko tilanteen. Sen poistuttua muodostui jälleen kiinteä enemmistö ja vähemmistö. Me osoittauduimme olevamme enemmistönä ja veimme Keskuskomiteaan ne, joita halusimme.

Sellaisia olivat seikat, jotka johtivat kahtiajakoon. Pahana tahdittomuutena oli Martovin taholta se, että hän nosti edustajakokouksessa kysymyksen „Iskran” kaikkien kuuden toimittajan vahvistamisesta, vaikka hän tiesi, että minä tulen puoltamaan tiukasti toimituksen valinnallisuutta. Se merkitsi toimituksen valitsemista koskevan kysymyksen muuttamista epäluottamuksen ilmaisemiseksi toimitukseen kuuluville eri henkilöille.

Lauantaina kello 5 päättyivät vaalit. Ryhdyimme käsittelemään päätöslausemia. Siihen meillä jäi vain muutamia tunteja. „Suon” harjoittaman jarrutuksen ja viivyttelyn vuoksi meidän oli jätettävä Tagesordnungista pois monia tärkeitä kohtia; niinpä meille ei jäänyt lainkaan aikaa kaikkien taktiikkaa koskevien kysymysten käsittelyyn.

Edustajakokouksen suhtautuminen päätöslausemiin oli niin yksimielinen, että saimme vaikutelman rakentuvasta sovinnollisesta mielialasta; meistä näytti, että syntyneistä

erimielisyyksistä Martov ei tehnyt valtiollista kysymystä. Hän jopa huomautti erään „Juzhnyi rabotshin” edustajan kysymykseen vaalien laillisuudesta, että vähemmistö alistuu edustajakokouksen kaikkiin päätöksiin. Kaikki päätöslauselmat hyväksyttiin rauhallisesti ja sopuisasti; erimielisyyksiä syntyi vain liberaaleja koskevan Staroverin päätöslauselman johdosta. Sitä vaivaa löyhyys, ja siinä tuntui taas opportunisti; me esiinnyimme sitä vastaan ja saimme viedyksi läpi vielä toisen päätöslauselman tästä samasta kysymyksestä.

Yleinen vaikutelma edustajakokouksesta syntyi sellainen, että me taistelimme väijytystä vastaan. Meidät saatettiin tilanteeseen, jossa oli mahdotonta työskennellä. Johtopäätöksenä oli: „varjelkoon meitä herra sellaisista ystäväistä”, s.o. quasi-iskralaisista. Martov ei lainkaan käsittänyt tuota puolta asiasta. Hän teki virheellisestä asenteestaan periaatteen. Huutavassa ristiriidassa puolueen todellisten tarpeiden kanssa on Martovin väite enemmistön luomasta „piiritystilasta”. Työn saamiseksi menestyksellisemmäksi olisi pitänyt torjua jarruttaja-ainekset ja saattaa heidät sellaiseen asemaan, etteivät he olisi voineet pilata puoluetta; vain sillä ehdolla me voimme seuraavassa edustajakokouksessa työskennellä tuloksellisesti. Juuri sen vuoksi piti saada aikaan täydellinen yhtenäisyys puolueen keskustelinten välillä.

Edustajakokouksen ensipuolisko oli aivan toisenlainen kuin sen jälkipuolisko. Koko edustajakokouksen peruskohdat sisältyvät neljään tärkeään momenttiin, nimittäin: 1) välikohtaus Organisaatiokomitean vuoksi; 2) väittelyt kielten tasa-arvoisuudesta; 3) väittelyt sääntöjen ensimmäisestä pykälästä ja 4) taistelu puoluekeskustelinten vaaleista.

Edustajakokouksen ensipuoliskon aikana me yhdessä Martovin kanssa esiinnyimme Organisaatiokomiteaa, BUNDia, „Rabotsheje Deloa” ja „suota” vastaan, jälkipuoliskon aikana hän joutui sattumalta suohon. Satunnaisesta Versumpfung’ista syntyy nyt edustajakokouksen jälkeen jo todellinen Versumpfung. (S u o s i o n o s o i t u k s i a.)

3

ILMOITUS MARTOVIN SELOSTUKSEN JOHDOSTA
LOKAKUUN 15 (28) pnä²⁴

Esitän mitä päättäväisimmän vastalauseeni *raukkamaista* taistelumenetelmää vastaan, sitä vastaan, että Martov asetti kysymyksen siitä, kuka valehteli tai kuka vehkeili selittäessään minun, hänen ja Staroverin välistä yksityiskeskustelua. Minä tähdennän, että tuo menetelmä on huutavassa ristiriidassa itsensä Martovin eilisen ilmoituksen kanssa siitä inhosta, joka estää johtamasta asiaa kysymykseksi yksityiskeskustelujen selittämisen totuudenmukaisuudesta, jota on mahdoton ratkaista! Minä väitän, että Martov selitti *aivan väärin* yksityiskeskustelua en question *. Minä ilmoitan, että suostun mihin sovinto-oikeuteen hyvänsä ja haastan siihen Martovin, jos hän mieli syyttää minua menettelyistä, jotka eivät sovi yhteen puolueen vastuunalaisessa toimessa olemisen kanssa. Minä väitän, että Martovin moraalisen velvollisuutena, kun hän on nyt esittänyt ei suoranaisia syytöksiä, vaan hämääriä viittauksia, että hänen velvollisuutenaan on löytää miehuullisuutta syytöstensä tukemiseen avoimesti ja omalla allekirjoituksellaan koko puolueen edessä, ja puolueen Pää-äänenkannattajan toimituksen jäsenenä minä koko toimituksen nimessä kehoitan Martovia *julkaisemaan* heti paikalla erillisenä kirjasena *kaikki* tekemänsä syytökset. Jättämällä sen tekemättä Martov todistaa vain sen, että Liigan edustajakokouksessa hän pyrki pelkästään skandaaliin eikä puolueen moraaliseen puhdistamiseen.

* — josta on puhe. *Toim.*

4

PUHE LIIGAN SAANNÖISTÄ LOKAKUUN 17 (30) pnä

Kajoan pääasiallisesti yhteen kohtaan, nimittäin selostajan ajatukseen siitä, että Liiga on autonominen sääntöjensä laatimisessa. Mielestäni se on kokonaan väärin, sillä Keskuskomitea, jolla puoluesääntöjen 6. pykälän mukaan on oikeus järjestää komiteoita, on ainoa instanssi, joka voi ryhtyä laatimaan sääntöjä Liigalle; sillä järjestäminen merkitsee ennen kaikkea sääntöjen laatimista. Ja niin kauan kuin Keskuskomitea ei ole vahvistanut Liigan sääntöjä, Liigalla *ei ole* sääntöjä. Autonomia-käsite ei tähän sovellu ollenkaan, sillä se on ristiriidassa puoluesääntöjen kanssa. Vieläkin kerran korostan päättäväisesti, että Liigalla ei ole sääntöjä ennen kuin Keskuskomitea on ne vahvistanut. Mitä tulee siihen, että edustajakokous vahvisti Liigan, niin sitä ei tehty sen toiminnan ansiosta, vaan pikemminkin sen kaikista puutteista huolimatta,— yksinomaan sen periaatteellisen lujuuden vuoksi.
